

Eindrapport

Beschrijving regionale arrangementen Leiden, Zwolle, Eindhoven en Rotterdam

Bijlage 7 bij onderzoeksrapport
regionaal arrangement gemeente Dordrecht

**Frederik van Dalssen
Laurens Vellekoop
Anne van Heerwaarden
Prof. dr. Theo Camps**

6 februari 2018

Berenschot

Beschrijving regionale arrangementen Leiden, Zwolle, Eindhoven en Rotterdam

Bijlage 7 bij onderzoeksrapport
regionaal arrangement gemeente Dordrecht

Inhoud

Leeswijzer dit document vormt een bijlage bij het onderzoeksrapport Regionaal Arrangement gemeente Dordrecht. Het bevat een viertal regionale arrangementen van andere gemeenten in Nederland die op een aantal hoofdpunten beschreven worden.

1. Overzicht regionale arrangementen	5

Overzicht regionale arrangementen

Hoofdstuk 1

Onderstaand een overzicht van de dominante samenwerkingsverbanden rondom Zwolle, Eindhoven, Leiden en Rotterdam.

Regionaal arrangement

Zwolle

- **Omvang:** Het regionaal arrangement 'Regio Zwolle' is een bestuurlijk samenwerkingsverband van 20 gemeenten rondom de stad Zwolle. De regio ligt verspreid over de provincies Overijssel, Gelderland, Drenthe en Flevoland. De Regio Zwolle heeft een verzorgingsgebied van ruim 675.000 inwoners.
- **Construct:** Het samenwerkingsverband is een licht en flexibel bestuurlijk samenwerkingsverband. De gemeenten in de regio organiseren zich rondom gemeenschappelijke opgaven en formuleren een gezamenlijke aanpak. Het regionaal partnerschap komt op deze manier geleidelijk tot stand, zonder dat daar een zwaar samenwerkingsconstruct voor is opgezet.¹⁾
- **Doel en samenwerking:** De samenwerking in de Regio Zwolle is er nadrukkelijk op gericht de economische dynamiek van de regio te versterken en te profileren als economische toplocatie van Nederland. De Economic Board Regio Zwolle²⁾ is als sturingsplatform opgericht om dit doel te bewerkstelligen. In dit platform zijn ondernemers, overheden en kennisinstellingen bij elkaar gebracht. Zij stemmen de bredere regionaal-economische agenda, het regionale vestigingsklimaat, een gezamenlijke regioprofilering en lobbyacties met elkaar af. Ook is het innovatienetwerk Kennispoort opgericht om verdere verbinding tussen deze partners te zoeken.³⁾
- **Functioneren:** Regio Zwolle is een jonge samenwerking met beperkte focus (economie) waar de macro-economische impact nog beperkt is. Er zijn een paar aansprekende successen gehaald in het behouden of plek bieden aan werkgevers. Daarnaast loopt de regio er, nu zij aan betekenis wint, tegenaan dat verdere juridische vormgeving van de regio onvermijdelijk is, en dat gezamenlijk investeren op termijn ook noodzakelijk is. De burgemeester van de centrumstad Zwolle speelt een belangrijke trekkende rol in deze samenwerking en zit deze ook voor.

Eindhoven

In de regio Eindhoven vindt regionale samenwerking hoofdzakelijk op twee schaalniveaus plaats.

Metropoolregio Eindhoven (MRE)

- **Omvang:** De MRE is een bestuurlijk samenwerkingsverband van alle 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. De MRE heeft een verzorgingsgebied van ongeveer 750.000 inwoners.
- **Construct:** Het samenwerkingsverband is vormgegeven als een openbaar lichaam waarin zowel collegeleden als raadsleden betrokken zijn. De formele besluitvorming vindt plaats in de lokale gemeenteraden. Er is een relatief kleine ambtelijke organisatie.
- **Samenwerking:** De ambitie van de MRE is de Brainportregio rondom Eindhoven verder te ontwikkelen tot een economische wereldspeler die internationale allure koppelt aan regionale eigenheid. De MRE draagt bij aan de economische strategie van de regio zoals geformuleerd in de Nationale Actieagenda Brainport, die is opgesteld door de Stichting Brainport. In Stichting Brainport werken overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen nauw samen. In de planvorming van de MRE worden bedrijven, bestuurders en instellingen uit de regio bij elkaar gebracht. Zo wordt bijvoorbeeld de woonvisie opgesteld in de 'Werkplaats wonen', waar Triple Helix partners direct betrokken worden en zeggenschap hebben. Het centrale sturingsplatform van de MRE is het Regionaal Platform, waarin de colleges van B&W van de 21 gemeenten voltallig zijn vertegenwoordigd.
- **Functioneren:** Het bestuurlijk netwerk van de MRE samen met de triple helix heeft aan kracht gewonnen. Tegelijkertijd realiseert de MRE, door een complexe en formele overlegstructuur, onduidelijkheid bij bestuurders over hun rol en taak en de geringe binding en vertrouwen van de eigen gemeente in en met de regio, opgaven onvoldoende. De MRE behaalt weinig echte resultaten en is tijdsintensief.

Leiden

- **Omvang:** In de 'Leidse Regio' werken vijf gemeenten rondom de stad Leiden. Samen heeft de regio een verzorgingsgebied van ruim 200.000 inwoners.
- **Construct:** Op dit moment is de samenwerking in de regio licht vormgegeven op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Besluitvorming is lokaal belegd. De vijf gemeenten zijn wel met elkaar in gesprek over een bestuurlijke samenwerkingsvorm die ervoor gaat zorgen dat regionale vraagstukken met meer slagkracht en realisatiekracht kunnen worden opgepakt
- **Samenwerking:** Om sturing te geven aan de samenwerking in de Leidse regio is er een Stuurgroep ingesteld. Deze geeft namens de vijf colleges bestuurlijke sturing aan het project en zorgt voor de eigen interne afstemming binnen het college en de gemeenteraad. De stuurgroep heeft een externe voorzitter die de stuurgroep onafhankelijk voorziet, partijen verbindt en het boegbeeld naar buiten toe is. In de Leidse regio (van de vijf gemeenten plus Katwijk) is er een formeel triple helix samenwerkingsverband bestaat in de vorm van Economie071, met een gedeelde missie, visie en strategie en een uitvoeringsprogramma.
- **Functioneren:** Rondom Leiden worden resultaten geboekt maar ook daar is niet sprake van echte doorbraken. Daarnaast buigen de gemeenten zich nu actief over de verdere vormgeving van de samenwerking, vanuit behoefte die te versterken maar een weerstand tegen formalisering van die samenwerking in zware constructen.

Stedelijk gebied Eindhoven (SGE)

- **Omvang:** De SGE is een netwerksamenwerking van de 9 gemeenten rondom Eindhoven. Het verzorgingsgebied van de SGE bestaat uit ongeveer 500.000 inwoners.
- **Construct:** Op basis van het bestuursconvenant 'Stedelijk Gebied Eindhoven' en de Samenwerkingsagenda 2018-2025 maken de gemeenten concrete afspraken op een viertal onderwerpen waar ze gezamenlijk in optrekken. Er is vooralsnog geen juridische vormgeving van de samenwerking, anders dan in een convenant.
- **Samenwerking:** 'Als ware we één gemeente' is het motto van de SGE-samenwerking. Om sturing te geven aan de samenwerking tussen de negen gemeenten is een Bestuurlijk Platform ingericht. In het Bestuurlijk Platform is elke gemeente bestuurlijk vertegenwoordigd. Het platform bewaakt en ontwikkelt de gezamenlijke visie en borgt de integraliteit van de processen binnen de samenwerking. Portefeuillehoudersoverleggen werken aan de daadwerkelijke realisatie van resultaten.
- **Functioneren:** De samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven heeft de afgelopen jaren concrete resultaten bereikt. Zo zijn er politieke en bestuurlijke 'deals' gerealiseerd in de herschikking van bedrijventerreinen (inclusief vrijwillige verrekening van orde-grootte € 50.000.000,- onderling voor afboekende gemeenten). Daarnaast is er vertrouwen, transparantie en flexibiliteit in de samenwerking ontstaan. De gemeenten zijn meer 'als ware één gemeente' gaan werken en er wordt meer gezamenlijk eigenaarschap gevoeld voor het Stedelijk Gebied Eindhoven. Bij echt grote opgaven (een herschikking van de woningmarkt bijv.) realiseert het SGE nog onvoldoende door het ontbreken van slagkracht.

1) Website Regio Zwolle

2) De EBRZ bestaat uit een onafhankelijke voorzitter en secretaris en 14 leden uit het bedrijfsleven, onderwijs, overheid en omgeving en wordt ondersteund door een kernteam.

3) Studiegroep Openbaar Bestuur (2016). Maak verschil – Krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven.

Rotterdam

- **Omvang:** De Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH) is een samenwerkingsverband van 23 gemeenten rond de kernen Rotterdam en Den Haag. Er wonen ruim 2,3 miljoen mensen in de MRDH-regio.
 - **Construct:** De MRDH is een gemeenschappelijke regeling die bestaat uit twee pijlers; de Vervoersautoriteit (Va) en Economisch Vestigingsklimaat (EV). Voor het bestuur geldt het uitgangspunt dat besluitvorming plaatsvindt als verlengd lokaal bestuur. De MRDH is niet een eigenstandige bestuurslaag.
 - **Samenwerking:** De gemeenten in de MRDH bundelen hun krachten om het gebied beter bereikbaar te maken en het economisch vestigingsklimaat te versterken. De MRDH functioneert o.a. als forum voor strategieontwikkeling en onderlinge afstemming, en anderzijds als belangenvertegenwoordiging: een middel om het belang van de regio goed voor het voetlicht te krijgen in de nationale en Europese politiek-bestuurlijke arena. De MRDH is met andere partijen verbonden door het Regionaal Investeringsprogramma en de Roadmap Next Economy. Dit dient als gezamenlijke economische visie. De MRDH voert hierover strategisch overleg tussen bestuurders van bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheid in de triple helix organisatie Economic Board Zuid-Holland (EBZ).
 - **Functioneren:** Beelden over de MRDH wisselen. De OESO was in 2016 erg kritisch over het vermogen van de regio om de economische motor daadwerkelijk te versnellen. Hoofdconstatering daar is dat de regio's Rotterdam en Den Haag te ver van elkaar staan en onvoldoende échte samenwerking tot stand brengen. Een tussenevaluatie uit 2017 laat een positiever beeld zien. De MRDH boekt overwegend positieve resultaten. De steun voor het bestaan van de MRDH is toegenomen, ook onder kleinere gemeenten die oorspronkelijk de vrees hadden onder te sneeuwen door de mogelijke dominantie van Rotterdam en Den Haag.⁴ Binnen de MRDH is democratische legitimiteit en het goed meenemen van gemeenteraden wel een punt van aandacht naar de toekomst toe.
- In elk geval is de MRDH een serieuze gesprekspartner voor rijk en provincie (hoewel die relatie ook op spanning staat) en heeft de MRDH met het Rijk een regiodeal gesloten over economische en maatschappelijke ontwikkel-investeringen (leefbaarheid, mobiliteit, duurzaamheid).

